

De Heraut

door de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Zondag 29 Juni 1919. N°. 2162.

Abonnementprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.80 bij vooruitbetaling voor het Buitenland en Ned.-Indië per jaar f 7.20 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f .15.
Advertentie: van 1 tot 6 regels f 1.30, met inbegrip van bewijsnummer, voor elken regel meer f .20. Aanvragen en vermelding van liefdegaven f .12 per regel.

Van de Kerk.

XXII.

Voorwaar ik zeg u, dit geslacht zal geenszins voorbijgaan, totdat alle deze dingen zullen geschied zijn.
Matth. XXIV : 34.

Van de Apostolische openbaring moet thans op de Profetische worden teruggegaan, daar in het Nieuwe Testament deze laatste terugkeert, doch in zichtbaar gewijzigden vorm. Bij drie onderscheidene elementen, die zich hier aandienen, zal afzonderlijk zijn stil te staan. Ook in het Nieuwe Testament worden we verrijkt met nieuwe profetische gegevens, die voor zoover ze door den Christus zelf, vooral in zijn aankondiging van de Voleinding, vervat zijn, met name een zoo hoog karakter dragen, als dit zelfs bij Jesaja niet gevonden wordt. Doch hier blijft het niet bij. Met name in den brief van Paulus aan de Kerk van Corinthe, ontvangen we een aankondiging van profetische werkingen, die een geheel ander karakter dragen dan de profetie welke het Oude Testament ons bracht, en waarin het Profetische wezen zich voleindde. En dan in de derde plaats biedt het Nieuwe Testament ons een voorstelling van de stellige uitwerking van het gebed, die een volstrekt profetisch karakter draagt. Er is een bidden ook van de geloovigen dat op gemeenschapsoefening met onzen God en op smeeking in onze noden neerkomt, doch afgescheiden hiervan vernemen we hier ook van een bidden, dat van stellige verhooring verzekerd is, en in zooverre een profetische gestalte in zich draagt. Immers de bidder toont in dit profetische gebed als vooruit te voelen, wat straks te komen en te gebeuren staat.

Wenden we ons dan nu in de eerste plaats tot de profetien van het Oude Testament, die er toch altoos op neerkwamen, om de komst van den Messias aan te kondigen. Er moe in deze Oud-Testamentische profetien, die op den Christus doelden, verschil van vorm en van voorstelling worden aangetroffen, maar toch is en blijft steeds hoofdzakelijk, om aan Israël kond te doen, wat bij de komst van den Messias te gebeuren stond. Hierbij echter moet van meet af op de hiernaast loopende voorzeggingsmanie van de Heidensche volkeren gewezen worden, ten einde tweeledig doel te bereiken, in de eerste plaats dat de werkelijkheid van dit Heidensche vooruit ingrijpen in wat te komen stond, niet geloofend worde, en ten andere dat, hoewel de realiteit van deze voorgevoelde wetenschap niet te loochenen valt, toch haar gebrekkig karakter niet uit het oog worde verloren, en er van verre niet aan gedacht worde, om deze voorzeggingskunst der Heidensche volken met wat bij Israël de Profetie was op één lijn te stellen.

Bij ons volk, dat een noordelijk land bewoont, is het inwerken van het gevoel op wat ons omringt en te gebeuren staat, bijna nimmer overwegend, en nauwelijks medetellend, zoo ge het vergelijkt met wat in het Oosterland, en met name in het hart van Azië zich aandient. Wat we van Swedenborg, die uit het hoge Noorden van Europa was, vernemen, is en blijft een hoogte uitzondering, zoo zelfs dat er geen tweede voorbeeld van zoo vergaand ingrijpen in wat te gebeuren staat, te vinden is. Doch zien we van deze tot in kleinere bijzonderheden afdalende voorzeggingsgave af, dan kennen ook wij toch de gegevens die van louter psychischen of psycho-physischen aard, u niet gissen, maar bijna doorzinnen doen wat in iemands wezen schuilt, en al is 't nu dat de gegevens die ons langs dezen weg toekomen, een nadere wetenschappelijke uitlegging toelaten, die 't inzicht verheldert, ontken kan toch niet, dat reeds deze uitwendige gegevens waarde bezitten. Denk bijvoorbeeld aan Lavater, en aan de in zijn school opgekomen vindingrijkheid, om iemands karakter en aard gedeeltelijk naar den vorm van den schedel vast te stellen. Zelfs instituten zijn er opgericht, om deze Lavatersche methode toe te passen. Te Londen wordt hiervan met name op groote schaal werk gemaakt. En hoezeer ook hier zeer stellig overdrijving en eenzijdigheid bij in het spel komt, toch valt niet te ontkennen, dat ouders die er hun kinderen onderzoeken lieten, om te weten te komen voor welk soort beroep hun kroost de beste gaven bezat, er een goede keuze vaak aan dankten, en zulks niettegenstaande de onderzoeker, die zulk een oordeel ten beste gaf, zulk een kind slechts met de beide handen om den schedel mocht bevoelen, zonder het te onderzoeken kroost ook maar zijdelings gezien te hebben.

Er liggen hier mysteriën, die uiterst belangrijk kunnen zijn, en die toch eeniglijk uit wat de uitwendige vorm is gekend worden, iets waar te minder met hoog wetenschappelijke minachting op mag worden nedergezien, omdat zelfs in de dierenwereld zich analogische verschijnselen voordoen. Zie maar op wat wonderlijke wijze het aan de politie vaak gelukt is, een schuldige op het spoor te komen door een hond van fijnen reuk. Ook in de dierenwereld schillen zoo vaak diep mysterieuze verschijnselen. De beteekenis van het reukorgaan kan bij het dier zoo veel fijner werken dan bij ons menschen. Ook wat de aap vertoont is meer dan schijn. In de vogelenwereld is vooral bij die soorten die zomers en 's winters geheel andere wereldstroken bewonen, de kunst onverklaarbaar, waarmee deze trekvogels, zonder af te dolen, keer op keer hun halve wereldreis volbrengen.

Niet minder belangrijk is wat men meende bij ons menschen uit het temperament te kunnen opmaken. Vooral op vierderlei onderscheid werd hier nadruk gelegd. *Sanguinisch* noemde men het temperament van wie geacht wordt te veel bloed in zijn aderengestel mee om te dragen, en hierdoor iets vroolijks en luchtlaarigs in zijn aard vertoont. Tegenover deze zouden dan de *Cholerische* temperamenten staan, wier bloed zich iets te traag beweegt. Als derde groep kwam hier dan bij de *Phlegmatische* van aard, wiens slijm hem derde. En ten slotte als vierde soort diende zich dan de *Melancholische* aan, wiens te donkere gal zijn levensvreugde heette te verdonkeren. Weer van geheel andere zijde ging vaak licht op uit de plooiën die de hand vertoont, en dit heette dan de *Cheironomie*. Gedurig bleek op nieuw, dat de rimpels of plooiën in de hand zeer uiteenliepen. Bij den één slechts zwak waarneembaar, vertoonden ze bij anderen vaak een geheel weefsel van plooiën, en telkens bleek van achteren, dat bij historische figuren van hoge beteekenis die weefsels van de handplooien zeer fijn uitgewerkt waren geweest. Nu beelde men zich vaak in, de beteekenis van deze plooiën en lijnen op zoo vaste wijze met den aard van iemands karakter in overeenstemming te kunnen brengen, dat het soms zelf raadselachtig aandeel, zoo klaar en duidelijk als zulk een Cheironomist den aard, het karakter en het talent wist weer te geven van een persoon dien men voor 't eerst ontmoette. Er is dan ook geen sprake van, dat alle deze pogingen om uit wat stoffelijk viel waar te nemen iets omtrent den persoon te ontdekken, op louter bedrog zouden berusten. Waarheid school er zeer zeker ten deele in. Alleen maar ontbrak het aan de genoegzame verklaring van het verschijnsel, en bleek telkens weer dat men om interessant te zijn verzinsel bij waarheid mengde. Of wat we van Simon Magus in de Handelingen en van Bileam in het Oude Testament lezen, hiermede in rechtstreeks verband stond, zij nu in 't midden gelaten, maar toch ook uit deze verschijnselen blijkt dan toch duidelijk genoeg, dat zich ook in de Heidenwereld gissingen, vermoedens en waarnemingen voordeden die een niet onverschillig, mystieke beduidenis hadden.

Gaat men nu op de historie der Heidenwereld in, dan bespeurt men al spoedig, dat bij bijna niet één Heidensch volk elk gegeven van dien aard ontbreekt. Steeds weet men onder deze volken te verhalen van een ver achter zich liggende oudheid, waarin wonderlijke verschijnselen plaats grepen waarvan de heugenis in een soort heilige traditie naleeft. Ware zulks nu eeniglijk bij de minst bekende volken van het Oosten voorgekomen, zoo zou men hierbij nog enkel aan priesterlijk bedrog hebben kunnen denken. Maar, en dit treft 't meest, ook bij de hoogstaande volken, bij de Perzen, bij de Babyloniërs, en zelfs bij de Grieken en Romeinen, stuit men op dezelfde verschijnselen. Ge behoefde den naam van Delphi slechts te noemen, om u een wonderwereld van voorzeggingen voor den geest te roepen, die eeuw na eeuw bij dit zoo hoogstaande volk der oudheid den gang van het leven beheerscht hebben. En wat ten deele nog meer verbaast, al moge het zijn dat de Grieken hierin naam maakten, niet minder toch is het van de praktische Romeinen bekend, hoe ook zij op vogelvlucht acht gaven, en op allerlei uitwendige verschijnselen nauwkeurig pleegden te letten, om uit deze gegevens de toekomst af te leiden. Ook de droomen telden onder deze belangrijke verschijnselen mee. En waren Plato en Cicero twee namen, die uit Athene en

Rome met hoogen roep door de wereld zijn gegaan, en nog steeds ook in de moderne wereld in hooge eere staan, er worde dan toch ook op gelet, hoe in deze Griekse wijsgeer en deze Romeinse orator, beiden aan al zulke geheimzinnige verschijnselen een ver van onbeduidende beteekenis hebben toegekend. Ook de heugenis van de Sibyllen telt hier mede.

Hieruit volgt nu in 't minst niet, dat in de Heidenwereld gelijke profetische krachten werkten, als onder Israël zoo hooge vlucht namen. Veeleer blijkt telkens opnieuw bij nauwkeurige studie, dat de voorzeggingsmanie van de Heidenwereld en de Profetie in Israël geheel andersoortig waren, en in niets gelijk mogen worden gesteld. Niemand heeft uiteraard beter dan Mozes in Egypte de ook in dit land zoover zich uitstrekkende waarzeggerij van nabij gekend. Ook in het land Gosen, waarin Israël verblijft hield, waren deze afgodische denkbeelden uit Egypteland doorgedrongen. Tegen het gevaar dat hierin school, liet de Heere Israël dan ook ten ernstigste waarschuwen. De wetten en de voorchriften, die het volk onder Mozes ontving, wijzen dan ook telkens met nadruk op de gevaarlijke elementen, die Israëls gedachtenwereld vergiftigen konden. Reeds bij de oprichting en het ten toon stellen van het gouden kalf in de woestijn, kwam dit op onrustbarende wijze uit. En al is toen voor een oogenblik het kwaad bezworen, toch leert ons heel Israëls verdere historie, hoe gedurig weer de afgodische vorm van eeredienst en de hiernedige saamhangende waarzeggerij, eerst in Israël en straks ook in Juda terugkeerde, zoo zelfs dat ten slotte heel de Tempeldienst moest worden te niet gedaan, en de ballingschap over heel Israël het hardste lot bracht, waaronder het bezweek. Zoo derhalve is duidelijk uit Israëls historie blijkt, dat is 't wel dit, dat de heilige profetie nimmer eindigen kon, eer de Messias verschenen was, maar dan ook tevens, hoe juist om de komst van den Messias voor te bereiden, de voorzeggingsmanie van Heidenschen oorsprong, die onder Israël voortwoerde, in niet één enkel opzicht de heilige profetie bevordert heeft, maar geheel omgekeerd steeds bestraft en bestreden moest worden, om de komst van den Messias door de echte, heilige, van Godswege aan Israël toekomende profetie in te leiden.

Natuurlijk bestond er tusschen deze waarzeggerij en de echte profetie in zooverre zekere verwantschap, dat in beide de weegierigheid van den mensch bevrediging zocht, en dat ten andere vooral in het Oosten de aard en de natuur des menschen zóó weegierig, zóó zoekend en zóó naar het vreemde gissend was aangelegd, dat men, op wat manier dan ook, bevrediging zocht voor zijn dorst naar kennis van de verborgenheden, en het is hierop, dat ook in onze kringen veelzins te weinig is gelet. Er bestaan tusschen ons innerlijk leven en de geestelijke wereld, die ons omringt en van alle zijden op ons aandringt, verbindingen en rapporten, die vooral in het Oosten zich zeer sterk gevoelen deden. Het is uit deze ontvankelijkheid van het zinn voor het verborgene, dat alom in het Oosten het bijgeloof en de aloude traditie is opgekomen. Het verleden drong steeds deze overleveringen op het nakomende geslacht over. De verlegen-zoekende geest was er steeds op uit, om zich met deze tradities te verrijken. Nergens ontbraken de priesters, die deze overleveringen voedden en sterkten en van geslacht tot geslacht overbrachten. Hoe star en geïsoleerd in het hoge Noorden enkele volken hun bestaan ook konden voortplanten, in Azië, en vooral in het midden van Azië, waar ons menschelek geslacht zijn oorsprong nam, kon van zulk een onverschilligheid geen sprake zijn. Verzinsel en overlevering wedijveren met elkaar, wie op 't sterkst de geesten beheerschen zou, en waar men dan ook kwam, en onder welk volk men zijn onderzoek ook instelde, op alle manier kwam telkens weer uit, dat het meedragen van zulke overleveringen en er zich aan hechten, levensbehoefte was, en dat uit deze levensbehoefte vanzelf de neiging bij de volksleiders opkwam, om door het voldoen aan deze neiging eigen invloed te verhoogen. Juist daarom nu is het noodzakelijk, ook bij Israël het bestaan van zulke behoefte duidelijk te doen uitkomen, en in de tweede plaats te doen zien, dat het volk als volk de voldoening aan deze behoefte juist daar zocht waar ook de heidensche bevolkingen uit de omgeving deze bevrediging vonden, en hoe juist daarom de echte Profetie in Israël niet aan deze Heidensche manie verwant kon zijn, veel min er uit kon zijn opgekomen, doch veel meer in elk opzicht er vlak tegenover moest staan. Eerst waar dit

duidelijk vast staat, erlangt de Profetie die van Godswege onder Israël uitging, haar hooge en rijke beteekenis. Eerst zoo gevoelt men dat deze Profetie een geheel op zich zelf staand verschijnsel van hooger oorsprong was. En eerst in dit verband spreekt de aloude, echte Profetie van Israël ook ons nog toe als lijnrecht tegen alle menschele vinding overstaande.

Juist het feit, dat er ook in Israël valsche profeten optraden, verheldert hier het inzicht. Van zulk optreden is nooit anders sprake, dan met de bedoeling om te doen uitkomen, hoe een deel van het volk aan deze valsche profetie gehoor gaf. Doch hieruit volgde dan ook tevens, dat het overige volk er geen gehoor aan schonk, en alzoo het geestelijke talent bleek te bezitten, om de echte van de valsche profetie te onderscheiden. Nergens stuit ge dan ook op aarzeling. Wie eenmaal als profetie optreedt, kent, belijdt en verstaat zijn roeping, en de aarzeling komt alleen op bij het volk, dat tenslotte zoover afdoelt, dat het den echten Profetie verwerpt, en zich door den valschen profetie misleiden laat. Het echte en het valsche spreekt alzoo gelijktijdig en in den profetie zelf en bij wie hem hooren. Er is geen aarzeling, er is geen weifeling, er is geen half-half slag ziener. Of de man die spreekt en getuigt, een Profet van Jehova of een verzinnend ziener uit het volk is, beslist zich terstond. Zoo als het getuigen begint, weet en de man die spreekt en de volksgroep die hem aanhoort, of er een zending van Jehovah aan het woord komt, dan wel of de onheilige volksgeest de overhand krijgt. En dit nu hing rechtstreeks saam met de ontvankelijkheid voor inspiratie, die in 't algemeen in 't Oosten, en zoo ook met name onder Abrahams nageslacht, veel meer dan bij de lieden in het Westen en het Noorden gevonden wordt.

De echte profetie gevoelde zich niet als een gewoon denker, maar als een poëtische natuur. Die poëtisch aangelegde natuur nu brengt van zelf mede, dat hij zich als gedragen en bezielde gevoelt door een hooger motief, dat zich meester maakt van zijn persoon. Natuurlijk geldt dit bij de dichters in zeer verscheiden mate. Niet weinige dichters zijn veel te prozaïsch en aarzelen om ooit volbloed dichter te worden. Doch hiervan afgezien, kan dan toch gezegd, dat dichterard ons los van ons eigen ik maakt, en al meer doet afdriften met een zuiging die zich meester maakt van onzen persoon. Dit algemeen dichtelijk karakter nu was ook het eigendommelijke van den echten profetie. Hij gevoelde dat een dichtelijke bezieling hem dreef, dat hij aan deze dichtelijke aandrift geen weerstand kon bieden, en dat in die aandrijving een stemme Gods tot hem uitging, hem aangreep, hem vervulde, en hem het aangrijpende woord op de lippen legde. Nu was ook hier onderscheid. Gelijk er dichters zijn van volle zestig graden, maar ook anderen wier talent op tien en twintig graden staan bleef, zoo ook was het onder de profeten. Jesaja en Amos verschillen zoo ontzaglijk, juist zoo als het in de Psalmen voorkomt, daar de zangen van Psalm 103, en van 't »Hoe zalig is het volk!« n aanstands overmeesteren, terwijl andere psalmen nauwelijks een toon doen uitgaan, die uw hart raakt. Om nu het wezen van de poëzie naar juistten maatstaf te beoordeelen, moet ge natuurlijk niet Ter Haar, maar Bilderdijk nemen, en zoo ook om het wezen der Profeten te doorzien, moet niet Amos noch Habakuk, maar moet een Jesaja, Jeremia of Ezechiel u het beeld geven. Niet dat ook bij de overige Profeten niet hetzelfde beginsel en uitgangspunt van hooger bezieling aanwezig was, maar het verschil is zeer sterk in graad, en dit had van zelf ten gevolge, dat het zelfbewustzijn bij Jesaja veel duidelijker sprak dan bij een profet van mindere orde. Telkens bespeurt men dit graadverschil in het leven. Een muzikaal gestemde maagd gaat heel anders met haar kanarie om, dan een plompe spitter. En zoo ook is het hier. Een geest als die van Jesaja was tot in zijn diepsten oorsprong poëtisch en profetisch aangelegd. In zijn ontvangenis en geboorte had zich die profetische geest reeds ingeprent, en hoe vroeger zijn rijkbegeerte geest in zijn eigen wezen in kon dringen en Gods zorge aan zijn innerlijk wezen kon bevoeden, des te eerder kwam hij onder de profetische indrukken, die heel zijn wezen aangrepen, en hem straks in staat stelden, met de rijkste zekerheid, zijn getuigenis te doen uitgaan. En hier toe nu werkte de Oosterse volksaard, die de zijne was, op zeer merkbare wijze mede.

Reeds vroeger wezen we er daarom op, hoe 't Gode beviel heeft zijn volk Israël niet bij Tigris of Eufraat, noch ook in het Noorden en Westen van Europa te doen wonen, maar aan de kust van de Middellandsche Zee, en zulks naar het Zuiden toe. Hier toch heerschte niet alleen bij het volk zelf de rijkere mentale ontvankelijkheid voor inspiratie, maar bood zich tegelijk als van zelf de gelegenheid aan, om den schat der Openbaringen over zee naar heel Europa uit te dragen. Het is vooral de oude wereldzee die hier aangewezen was, om het middel van gemeenschap tusschen de oude en de nieuwe wereld te vormen. Ook op de geaardheid en het karakter van de Abrahamiden kan hier gewezen worden, om te doen uitkomen, hoe de Jood taal in het vasthouden aan zijn overlevering is, en de zelfbeheersching bezit, om, ook waar hij in geheel nieuwe landen optreedt, toch zijn aard en zijn nationalen zin niet af te leggen. Maar hoofdzakelijk voor de Profetie is en blijft toch, dat de aard van het Oosten, en met name de geaardheid van Israël, zoo op alle wijze geschikt was, om een gemeene beschouwing in de heilige beschikking van het werk Gods, zooals die in den Christus zich openbaren zou, in het licht te doen treden. Het kwam er voor de Profetie toch op aan, dat de Profet zich geheel los wist te maken van de om hem heen heerschende voorstelling, wist over te gaan in een geheel hiervan afwijkende voorstelling, en zoo ook uit zijn heden wist over te gaan in de verre toekomst, om te genieten in wat het na eeuwen eens zijn zou, en er tevens zóó diep in te leven, alsof die heilige toekomst nu reeds in zijn woning binnendrong.

Het kwam er voor den Profet op aan, zich te verplaatsen. Wel moest de aansluiting aan het heden niet voor hem te loor gaan, doch zijn innerlijke voorstelling, die hem als deed kleven aan de hoogere leiding zijns Gods, moest toch ver over het heden uitstrijken, om te grijpen naar verre toekomst, en in die toekomst zich thuis te gevoelen. Juist dit bracht dan met zich, dat de Profet, bij het spreken tot zijn volk, vaak zoo weinig gehoor vond. Gelijk later de Christus het betuigd heeft, dat hij tot het toenmalige Israël sprak door gelijkenissen opdat ze ziende niet zien, en hoorende niet verstaan zouden, zoo was het tot op zekere hoogte ook reeds onder de oude Profeten. Hadden ook zij steeds gepoogd tot het volk af te dalen om zich voor het volk verstaanbaar te maken, zoo zouden ze aan zich zelf ontnemen, en ongemerkt in een geheel andere gedachtenwereld zijn overgegleiden. En dit nu wilden ze niet, en mochten ze niet. Gelijk ze voor hun eigen persoon rustten in de verkiezing en de roeping huns Gods, zoo ervoeren zij en gevoelden ze ook, dat het Jehovah was die onder hun gehoor de zulken verkooft en als aanwees, die aan zijn roepstem gehoor zouden geven. Eer zulk een nieuwe openbaring tot het volk uitging, stond het van meet af vast, wie naar Gods bestel gehoor aan die roepstem zou geven, en wie koud en onverschillig straks zou afdruipten. En nu juist was dit het bezielande, dat zij niet alleen zeiven zich als instrumenten in Gods hand gevoelden, maar ook doorzagen, hoe 't diezelfde God was, die uit duizend mannen en vrouwen die hen aanhoorden, de honderd of nog minder verkorenen voorbereid had, om de Profetische getuigenis ingang in hun hart te doen vinden. En juist daarom mochten zij zich niet schikken naar hun hoorders, maar hadden ze als profetische instrumenten, die door Jehovah bespeld werden, zich geheel ter beschikking van hun God te stellen. Het was telkens als de Profetie optrad, een heilig, van God verordend taferel. Het was God die den Profet deed optreden, hem 't woord gaf en hem bezielde, maar 't was steeds diezelfde God, die de hoorders aanbracht, aan wie Hij 't luisterend oor schonk, en zoo waren sprekers en hoorders de van God verkoren instrumenten.

Dr. A. K.

„Gij maakt, dat het volk des Heeren overtreedt.“

Niet alzo, mijne zonen; want dit is geen goed gerucht, dat ik hoor; gij maakt, dat het volk des Heeren overtreedt.

Gedurig gaat er ook in het godsdienstig leven invloed van den één op den ander uit. Woorden welken, maar voorbeelden trekken. Wie hooger geplaatst is, moet door den invloed, die van zijn persoon uitgaat, al wie onder hem staat naar het heilige lokken en zelfs trekken, en onovergeelijk wordt de schuld, zoo het voorbeeld